

Norsk studentorganisasjon

Lakkegata 3 / 0187 Oslo

T: 22 04 49 70

F: 22 04 49 89

E: nso@student.no

W: www.student.no

Prinsippprogram 2013–2016

*"Høyere utdanning gir
samfunnsnytte."*

Prinsippprogrammet fastsetter organisasjonens grunnprinsipper og overordnede politiske prioriteringer. Prinsippprogrammet er overordnet øvrige politiske dokumenter.

Høyere utdanning gir samfunnsnytte. Gjennom økt verdiskaping, en bedre og mer effektiv offentlig sektor og et mer velfungerende demokrati gjør utdanning samfunnet bedre og øker menneskers livskvalitet. Muligheten til å ta høyere utdanning er viktig for å fremme sosial mobilitet, og det er dermed et statlig ansvar å sørge for at man uavhengig av bakgrunn kan begynne på og gjennomføre høyere utdanning. Siden høyere utdanning er et gode og samfunnsnyttan øker med bredden av rekrutteringsgrunnlaget, er det viktig at alle har lik mulighet til å ta høyere utdanning. Hovedprinsippene til NSO er derfor nytte og likhet, og de gjelder internasjonalt så vel som nasjonalt.

Hovedprinsippene sikres best når hoveddelen av utdanningen finansieres gjennom offentlige midler og tilbys gratis av offentlige utdanningsinstitusjoner. Private institusjoner kan supplere det offentlige tilbudet og skal underordnes samme krav som offentlige institusjoner. Anser staten en privat institusjon som nødvendig skal den delfinansieres av det offentlige, så lenge den ikke tar utbytte.

1. Nytte

Utdanning skal primært bidra til verdiskaping, til å bevare det demokratiske styret av samfunnet, og til å dekke samfunnets behov for arbeidskraft over tid. Sekundært skal den bidra til å bedre de politiske og administrative institusjoner.

Utdanning og forskning er et gode for hver enkelt som tar del i den, men utformingen skal skje i tråd med samfunnets behov på kort og lang sikt. At utdanning er et individuelt gode er ikke et tilstrekkelig argument for en offentlig finansiert utdanning. Studenter som velger å ta utdanning i utlandet er en ressurs for Norge, og derfor skal gradsstudenter i utlandet få skolepenger dekket av lånekassen i form av lån og stipend. På institusjonsnivå avgjøres nytten av kvaliteten på forskning og utdanning, men også antall studenter, samt mengden forskning og hvor hensiktsmessig denne formidles eller kommersialiseres. Offentlig finansiert forskning skal være fritt tilgjengelig for allmennheten.

1.1 Kvalitet

Utdanningskvalitet defineres ut i fra hvilken grad læringsutbytte er oppnådd ved endt utdanning. For å øke kvaliteten må utdanningene utformes på grunnlag av den beste forskningen om hvordan mennesker lærer. Utdanningen må også baseres på oppdatert og relevant forskning av høy kvalitet, og studenter må få praktisere sitt eget fag på både bachelor- og masternivå.

Forskningens kvalitet avgjøres av forskningsfeltets standarder og generelle vitenskapsteoretiske kriterier. De felles kriterier er ærlighet og integritet i arbeidet, og at funn og metoder skal være åpent tilgjengelig og etterprøvbare. Forskningen skal være formidlet på en tydelig og klar måte. Kvalitetsfremmende arbeid må først og fremst gjøres lokalt, men nasjonale myndigheter skal fremme kvalitet gjennom evaluering, konsentrasjon og krav om medbestemmelse.

Evaluering

Evaluering er viktig for å heve kvaliteten i høyere utdanning og forskning. Alle sider ved høyere utdanning og forskning skal evalueres i samarbeid med studentene. Resultatene skal gjøres offentlig tilgjengelig for å kunne sammenligne utdanninger, og for å iverksette tiltak.

Konkurransse

For å gi incentiver til forbedring er konkurranse om studenter, forskere og forskningsmidler nødvendig. Konkurransen må sees i lys av internasjonalisering og globalisering for å ivareta hensynet til økonomisk og samfunnsmessig nytte. Norske studenter og institusjoner må være konkurransedyktige på et høyt internasjonalt nivå.

Faglige fullmakter skal gis etter hvilke fagmiljø som er robuste. At et fagmiljø er robust innebærer at det har en stabil produksjon av høyt kvalifiserte kandidater, at det kontinuerlig forskes på et høyt nivå og at miljøet tåler kortsiktige svingninger i ressurstillgang.

Kvaliteten i utdannings- og forskningssektoren vil øke når de ansatte jobber under normale konkurranseforhold. Veien til faste stillinger må bli en sikrere karrierevei, samtidig som stillingsvernet må bli mindre rigid. Undervisning og formidlingskompetanse skal vektlegges ved ansettelse og forfremmelser på linje med ren forskningsproduksjon.

Medbestemmelse

For at kvaliteten på beslutninger og prosesser skal bli så god som mulig, skal studenter og ansatte ha formell og reell innflytelse på alle nivå i både private og offentlige utdanningsinstitusjoner. Institusjonene skal legge til rette for velfungerende studentdemokrati.

Konsentrasjon

Robuste fagmiljø er best egnet til å produsere kvalitet i forskning og utdanning. For å oppnå dette, må ressursene konsentreres gjennom samarbeid og arbeidsdeling mellom utdanningsinstitusjonene. Staten skal ha ansvar for gjennomføringen og implementering av dette.

1.2 Velferd

Utdanningsinstitusjonene har det overordnede ansvaret for studentenes velferd, og studentsamskipnadene har det operative ansvaret. Studentsamskipnadenes tilbud skal være et supplement og ikke en erstatning for det offentlige ansvaret for velferden.

Studentvelferden skal gjøre alle i stand til å begynne på og gjennomføre høyere utdanning, uavhengig av livssituasjon. Staten skal forsikre studenter mot ulykker og skader i sine studier på lik linje med arbeidstakere. Det må sikres et sterkere rettslig vern av studenters læringsmiljø.

1.3 Internasjonalisering

Studenter som studerer i utlandet bidrar til å berike både samfunnet de drar til og samfunnet de drar fra. Internasjonalisering gir faglig utbytte dersom institusjonene har gode

strategier for hvordan internasjonaliseringen utformes. Norge må være en foregangsnaasjon for land som ønsker og trenger kompetanseheving i egen utdanning.

2. Likhhet

2.1 Formell likhet

Alle skal ha mulighet til å ta høyere utdanning. Dette sikres primært gjennom formell likhet, som innebærer at akademia skal være et system hvor offentlige, gjennomsluktige og formelle kvalifikasjonskrav utgjør det viktigste seleksjonskriteriet. Generell studiekompetanse skal være hovedveien inn i høyere utdanning og karakterer skal være primær seleksjonsmekanisme. Det skal i tillegg finnes alternative opptaksformer inn i høyere utdanning og til videre studier på høyere nivå. Utdanningsinstitusjonene skal selv kunne velge spesielle opptakskrav.

2.2 Reell likhet

Økonomi

For å sikre reell likhet må uformelle barrierer fjernes og tiltak iverksettes. Statlig studiestøtte, gratis utdanning og et subsidiert velferdstilbud er viktig for at økonomi ikke skal være et hinder for å ta høyere utdanning. Studiestøtten må sikre at det er mulig å studere på heltid. Ekstrakostnader forbundet med praksis må dekkes av utdanningsinstitusjonen.

Skolepenger skal ikke være et hinder for å ta høyere utdanning. Gratisprinsippet innebærer at all offentlig høyere utdanning skal være gratis. Delfinansierte private institusjoner skal ikke kunne ta skolepenger som overgår differansen mellom de statlige overføringene til offentlige og private institusjoner. Prinsippet om gratis offentlig utdanning må gjelde for alle studenter, herunder også internasjonale studenter.

Aktøren som oppretter studieplasser har ansvaret for at studentene har et sted å bo og et tilstrekkelig velferdstilbud. En studentsamskipnad styrt og tilpasset lokalt skal være hovedtilbyder av de velferdstjenestene for studenter som det offentlig ellers ikke kan dekke. Studentsamskipnadene skal blant annet oppføre og følge opp subsidierte boliger, samt utarbeide og ivareta velferdstilbudet.

Særskilte behov

Studiene må universelt utformes og tilrettelegges individuelt for å møte studenter med særskilte behov. Det skal også legges til rette for fleksible undervisnings- og vurderingsformer. Velferdstilbudet skal også tilrettelegges for denne gruppen. Internasjonale studenter som møter barrierer i form av ny kultur, nytt språk- og utdanningssystem, trenger også særlig tilrettelegging.

Uformell diskriminering

Det er nødvendig å sette inn tiltak for å hindre og motvirke uformell diskriminering i akademia. Tiltakene skal som hovedregel ikke stride med prinsippet om formell likhet. Positiv diskriminering er et nødvendig onde for å fremme like muligheter og for å oppnå spesielt viktige samfunnshensyn.